

Vergaderjaar 2009–2010

31 288

Hoger Onderwijs-, Onderzoek- en Wetenschapsbeleid

Nr. 79

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 december 2009

Algemeen

In mijn brief van 24 juni 2009 (Kamerstuk 31 700 VIII, nr. 207) heb ik toegezegd u voor het einde van dit jaar te rapporteren over de inventarisatie van initiatieven die door de hoger onderwijsinstellingen genomen worden op het gebied van het verbeteren van kwaliteit van taalvaardigheid in het Engels van docenten. Hierbij kom ik mijn toezegging na.

Ten behoeve van de genoemde inventarisatie heb ik de instellingen verzocht een aantal vragen te beantwoorden (zie verder hierna). Daarnaast zijn studenten in het kader van de Nationale Studenten Enquête gevraagd een oordeel te geven over de kwaliteit van het Engels van de docenten. Ook zijn er algemene conclusies over de kwaliteit van het Engels af te leiden uit de accreditaties van de NVAO.

Op grond van deze informatie kom ik tot de conclusie dat de kwaliteit van de Engelse taalvaardigheid van docenten in het hoger onderwijs voldoende is. Studenten en accreditaties zijn, voor zover bekend, overwegend positief hierover. Er is in een beperkt aantal gevallen onder visitatiepanels wel kritiek op de kwaliteit van het Engels. Ook is het gemiddelde cijfer dat hbo en wo-studenten aan de kwaliteit van het Engels van hun docenten toekennen niet erg hoog (6,9) te noemen. Daartegenover staat dat de meeste universiteiten en hogescholen zich inspannen om de kwaliteit van het Engels onder docenten te borgen en te verhogen.

Inventarisatie onder instellingen

Ter toelichting op de inspanningen in het hoger onderwijs zal ik nader ingaan op de inventarisatie onder de instellingen. In verband daarmee zijn de volgende vragen aan de instellingen voorgelegd:

1. Heeft u op instellings-, instituuts- of opleidingsniveau doelstellingen

geformuleerd ten aanzien van de kwaliteit van de mondelinge en schriftelijke uitdrukkingsvaardigheid in het Engels van uw docentencorps?

2. Kunt u aangeven op welke wijze u deze kwaliteit intern bewaakt (opname Engelse taal in Basis Kwalificatie Onderwijs, gedragscode, andere interne normen, etc.)?
3. Kunt u weergeven welke inspanningen u pleegt om de kwaliteit van het Engels van uw docentencorps verder te verhogen in het licht van het toenemend aantal aangeboden Engelstalige opleidingen?
4. Kunt u weergeven welke bestaande initiatieven er reeds zijn om de Engelse taalvaardigheid van uw docentencorps te verankeren in het personeelsbeleid?

Uit de reacties van de instellingen (dat zijn alle universiteiten, op twee na, en meer dan de helft van de hogescholen) zijn de volgende antwoorden af te leiden:

Doelstellingen voor verbetering kwaliteit

Vrijwel alle instellingen hebben doelstellingen geformuleerd ten aanzien van de kwaliteit van het Engelstalige onderwijs, zowel op instellingsniveau als specifieke doelstellingen op instituuts- of opleidingsniveau (volgens de richtlijn van het *Common European Framework of Reference for Languages – CEFR* –). Eén van de achtergronden daarvan is dat de meeste instellingen zich in 2006 hebben gecommitteerd aan de Gedragscode Internationale Student, waarmee expliciete voorwaarden zijn geaccepteerd ten aanzien van o.a. het Engelstalige onderwijs aan de instelling. Uiteraard is er in hoge mate sprake van differentiatie naar verschillende opleidingen en de betreffende beroepenvelden. Zo wordt het opleidingsprogramma van de Hotelschool Den Haag uitsluitend in het Engels verzorgd, aangezien de managementfuncties in de gastvrijheidsindustrie per definitie internationaal zijn. Het onderwijs van bijvoorbeeld de geneeskundeopleidingen wordt daarentegen primair in het Nederlands gegeven vanwege de sterke verwevenheid met de patiëntenzorg.

Bewaking en bevordering kwaliteit

De bewaking en bevordering door de instellingen van de kwaliteit van Engelse taalvaardigheid onder docenten krijgt op verschillende manieren vorm. Veel voorkomend zijn de volgende elementen:

- In studentevaluaties wordt het niveau van de Engelse spreekvaardigheid van docenten gemeten en geëvalueerd.
- Docenten en medewerkers worden tussentijds taalassessments Engels (volgens de *CEFR*) afgenomen.
- Training in Engelse taalvaardigheid wordt meegenomen in de Basiskwalificatie Onderwijs, die universitaire docenten moeten behalen, en in de functie- en competentieprofielen van hbo-docenten.
- Er worden voor docenten cursussen Engelse spreekvaardigheid en schrijfvaardigheid aangeboden op verschillende niveaus, waaronder *Cambridge Certificate* cursussen.

Verankering in personeelsbeleid

De meeste instellingen hebben Engelse taalvaardigheid van hun docenten aldus verankerd in het personeelsbeleid:

- Engelse taalvaardigheid wordt meegenomen in de selectieprocedures van docenten. Voor veel posities wordt internationaal geworven, waardoor er meer colleges door *native speakers* kunnen worden verzorgd.
- In functioneringsgesprekken is Engelse taalvaardigheid een verplicht aandachtspunt. Als uit de studentevaluaties blijkt dat de kwaliteit van

het Engels onder de maat is, wordt dit besproken in de functioneringsgesprekken en wordt de betreffende docent voor bijscholing doorverwezen naar het talentcentrum van de instelling.

Kortheidshalve verwijs ik u verder naar de bijlage bij deze brief (zie bijgaand), waarin per instelling de belangrijkste maatregelen schematisch in kaart zijn gebracht.

Nationale Studenten Enquête

Naast de evaluaties onder studenten op opleidingsniveau is er ook een landelijk beeld van hoe studenten gemiddeld de kwaliteit van de Engelse taalvaardigheid onder hun docenten waarderen. De gegevens hierover zijn afkomstig uit de Nationale Studenten Enquête 2009, waarin specifiek wordt gevraagd naar de mening van studenten op dit punt. In 2009 hebben 21 896 studenten aan bekostigde en aangewezen instellingen op deze vraag geantwoord. Daaruit blijkt het volgende:

- Studenten waarderen de kwaliteit van het Engels van docenten met een gemiddeld rapportcijfer van 6,9.
- In het wo ligt de gemiddelde waardering iets hoger (7,0) dan in het hbo (6,7).
- De gemiddelde waardering in de bacheloropleidingen is 6,8 en in de masteropleidingen 7,2.
- Studenten in het private onderwijs geven een iets hogere waardering (7,1) dan studenten in het publieke onderwijs (6,9).
- De gemiddelde waardering verschilt van sector tot sector: Economie (6,7), Techniek (6,8), Onderwijs (6,8), Gedrag & Maatschappij (6,8), Gezondheidszorg (6,9), Recht (6,9), Landbouw (7,0), Natuur (7,1) en Taal & Cultuur (7,6).

Accreditaties

Naar aanleiding van de accreditaties van de opleidingen zijn nog enkele algemene opmerkingen te maken over de kwaliteit van het Engels in het hoger onderwijs:

- In een beperkt aantal gevallen wordt door visitatiepanels melding gemaakt van problemen met de taalvaardigheid van docenten en studenten. Er is echter geen sprake van een consistent klachtenpatroon.
- Steeds meer opleidingen geven aandacht aan de training van de taalvaardigheid van docenten.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
R. H. A. Plasterk

BIJLAGE

Overzicht initiatieven ter verbetering kwaliteit van de Engelse taalvaardigheid van docenten

Universiteiten

Instelling	Kwaliteitbewaking	Kwaliteitverhoging	Verankering
TU/E	Assessments; inschaling niveau op CEFR-schaal.	Verplichte taal cursussen	Jaarlijkse voortgangsgesprekken.
Twente	Jaarverslagen faculteiten; gedragscode internationale student; gedragscode voertalen; vakevaluaties	Trainingadvies na beoordeling door Taal Coördinatie Punt	In jaargesprekken met docenten; taaleis in sollicitatieprocedures
TUD	Minimumeisen; Kwaliteitszorgsysteem; vakevaluaties; Niveau docent in personeelsregistratie-systeem	Ontwikkelingsdoelen vastgesteld; toetsen; cursussen: examens	Jaarlijkse Resultaat & Ontwikkelcyclus (R&O); aannamebeleid, bevorderingsbeleid.
Wageningen UR	Studentenenquetes: bij lage score is uitkomst enquête onderdeel in R&O.	Quick placements test; interne cursussen; in BKO aandacht voor culturele diversiteit; cursussen kunnen worden verplicht	Rol in aannamebeleid, R&O-cyclus en loopbaanbeleid docenten
VU	Taaleis C1 vastgelegd in gedragscode vreemde talen; toezicht met HRM-beleid; studentenevaluaties;	Taaltoets, scholingsadvies; cursussen; bij score later dan C1 volgt evt. scholing.	Engelse taalvaardigheid is basiskennis van alle docenten;
UvA	In BKO opgenomen; onderwijsevaluaties	taaltoets door The Language Academy (TLA); Rapportage TLA naar faculteiten; scholingsadvies TLA; diverse cursussen.	jaargesprekken; Functioneringsgesprekken
UU	Voornemens minimumeisen op te nemen in BKO.	Toetsen, scholingsadviezen, cursussen. Masterclass «Teaching in the International classroom».	–
RUG	Minimumeis B2/C1; BKO; studentenevaluaties; vakevaluaties; International Student Barometer (ISB)	In 2004–2005 1.35 mln beschikbaar gesteld voor hele instelling;	In BKO. Alleen docent met B2/C1 niveau mag Engelstalig onderwijs verzorgen.
EUR	BKO; minimumeis C1; studentenenquetes;	Toetsen; adviezen; trainingen;	In BKO
UM	Minimumeis B2/C1; studentenevaluaties;	Trainingen; uitgebreid aanbod cursussen	In wervings- en selectieprocedure; Bij stijgend aantal studentefunctie is C1 geïndiceerd.
RU	Minimumeis C2; Commissie Taalbeleid Engels, adviseert bij verbeteren, verankeren, en waarborgen kwaliteit; onderwijs-evaluaties; BKO door sommige faculteiten.	Toetsen, scholingsadvies; cursussen/ trainingen	Functioneringsgesprekken; In wervings- en selectieprocedure; Alleen docent met near native-C2 niveau mag Engelstalig onderwijs verzorgen.
UvT	Minimumeis; jaarlijks taalassessments; vakevaluaties; International Student Barometer (ISB)	Toetsen, scholingsadvies; cursussen/ trainingen	Functie-eis in wervings- en selectieprocedure; steeds meer internationale docenten.

Hogescholen

Instelling	Kwaliteitbewaking	Kwaliteitverhoging	Verankering
Gereformeerde Hogeschool	Verantwoordelijkheid kwaliteit bij academiedirecteuren; Kwaliteitsmeting in kwaliteitszorgsysteem	Niveaumetingen; cursussen; inzet docenten in Engelstalige colleges; geven colleges buitenlandse collega-instituten	Middels het «gewoon»-maken van colleges in Engels; beoordelen&belonen, POP-cyclus.
Hanze-hogeschool	gedragscode internationale student; gewenst niveau C1; bij enkele instituten «eis» C1	Corporate Academy verzorgt scholingsaanbod personeel;	onderdeel HRM-cyclus; bij enkele instituten advies bindend.
INHolland	minimumeis B2/C1; profiel internationale & crossculturele oriëntatie opgesteld met Engels taalvaardigheid docenten hierin opgenomen.	Ism INHolland Academy wordt gewerkt aan scholingsaanbod; Dienst «Internationalisering» waarborgt en stroomlijnt kwaliteit van internationalisering in curricula opleidingen	Voornemen om opgestelde profiel in functie- en competentieprofielen docenten te integreren. R&O, POP, functionerings- en beoordelingsgesprekken.
Hogeschool Rotterdam	Instituten die Engelstalig onderwijs verzorgen borgen kwaliteit; docenten zijn geselecteerd op aantoonbare ervaring/diploma's e.d.	Scholingsaanbod tot professionalisering; trajecten op maat; Cambridge Advanced Certificate mogelijk bij sommige instituten.	Engels taalvaardigheid opgenomen in personeelsbeleid; POP; Mogelijkheden voor alle docenten die in Engels les willen gaan geven.

Instelling	Kwaliteitsbewaking	Kwaliteitverhoging	Verankering
Hogeschool Utrecht	BKO; evaluaties; Afspraken normering en borging kwaliteit vreemde talen en talencentrum zijn in ontwikkeling; nog vaststellen welke expertiseontwikkeling (ook taaltraining) noodzakelijk zijn voor verdere internationalisering.	Cursus «How to teach your subject in English» bij Centre for Language and Culture mogelijk; Cambridge Examen Business English C1.	op diverse instituten verschillende initiatieven: wervings- en selectieprocedure; functionerings- en beoordelingsgesprekken;
Hogeschool van Amsterdam	in BKO; minimumeisen; kwaliteitsmetingen docenten; studentenevaluaties; vakevaluaties;	taaltesten; trainingen/scholingen; streven naar meer native speakers.	bij div. opleidingen bij sollicitaties als beoordelingsgesprekken.
Hogeschool Arnhem en Nijmegen	studentenevaluaties; vakevaluaties; bij niet aantoonbaar niveau C2 van aan te nemen docenten wordt Engels intern getoetst.	2x per jaar Cambridge cursussen intelligensbreed; Coaching on de job-traject; uitspraaktrainingen; cursus aan Kingsmore Institute England. Docenten-uitwisselingsprogramma met buitenland.	R&O-gesprekken; functionerings- en beoordelingsgesprekken.
Hogeschool Zeeland	minimale niveau is vastgesteld en HZ-breed uitgezet; Cambridge trainingen verplicht gesteld; Interne normen moeten nog geformuleerd worden.	Cursussen; Cambridge trainingen; tailor-made cursussen (bijv. technisch Engels); toename native speakers	voorkeur voor native speakers in wervingen selectiebeleid; Kennisatlas; geeft zicht op niveau docenten; minimale advanced niveau vereist bij vast benoeming.
Hogeschool Zuyd	gedragscode Omgang Internationale Student in HO;	gericht scholingsaanbod; professionalisering en ontwikkeling; taalcursussen ter voorbereiding op Cambridge examens	Opgenomen in HRM managementbeleid;
Hotelschool Den Haag	Uitsluitend Engelstalig onderwijs; taalassessments door Horizon Interlingua	taaltrainingen/cursussen;	functionerings- en beoordelingsgesprekken; POP; Functie-eis bij werving- en selectie.
Iselinge Hogeschool	In instellingsplan is Engelse taalvaardigheid opgenomen	professionaliseringstraject waarbij Engels literatuur bestudeerd moet worden;	werving- en selectie; in verplichte POP; functionerings- en beoordelingsgesprekken.
NHTV	minimumeisen; streven 2013 alle docenten op niveau C2; studentenevaluaties; algemene kwaliteitssysteem.	quick placements test; cursussen; trainingen; opfriscursussen.	In personeelsbeleid; functionerings- en beoordelingsgesprekken;
Saxion	in BKO; invoering Gedragscode Anderstalig Onderwijs	testen; scholing; maatwerkopleidingen door International Office van Saxion; Cambridge Advanced Certificate	Opname functieprofiel; functie-eis bij werving- en selectie; functionerings- en beoordelingsgesprekken
Stenden Hogeschool	–	intakes/screening; cursussen; Cambridge Advanced Certificate; discussies en workshopsessies	ontwikkelplan opgenomen in personeelsbeleid
St. Hogeschool Van Hall Larenstein	kwaliteit wordt per opleiding bewaakt; basisniveau vastgesteld; gedragscode	scholingsplan; apart budget beschikbaar	functionerings- en beoordelingsgesprekken; scholingsplan.
Gerrit Rietveld Academie	studentenevaluaties; vakevaluaties	geen toename Engelstalige opleidingen; bijscholing mogelijk. aantal jaren geleden instellingsbreed bijscholing Engels aangeboden.	in werving- en selectieprocedures; functioneringsgesprekken
De hogeschool van Beeldende kunsten, Muziek en Dans	–	Bijscholing mogelijk	Ervaring met beheersing Engelse taal is zeer positief. Geen structurele initiatieven nodig.
Hogeschool de Kempel	uitsluitend Nederlandstalig Onderwijs.	–	–